

Trh práce a politika zaměstnanosti

Trh práce ČR

Zuzana Hrdličková

9. Trh práce ČR

9.1 Vývoj trhu práce ČR v mezi světovými válkami

- ▶ ČSR byla průmyslově agrární zemí, průmysl byl soustředěn v Českých zemích
- ▶ Cykly v meziválečných letech
 - 1921 – 1929
 - ▶ 1921 – 1923 - pokles průmyslové výroby, růst nezaměstnanosti, pokles cen
 - ▶ 1924 – konjunktura, pokles nezaměstnanosti a růst mezd a cen
 - ▶ 1924 – 1929 pokrok v sociální oblasti, zavedení placené dovolené, důchodové pojištění
 - 1929- 1937
 - ▶ Vrcholila krize – pokles prům. výroby pod úroveň 1913 e ekon. a soc. důsledky
 - ▶ Proběhla rovněž agrární krize
 - ▶ Vysoká nezaměstnanost
 - 1937
 - ▶ Další cyklická krize byla přerušena válkou

9. Trh práce ČR

9.2 Vývoj trhu práce ČR během WWII

▶ Válečné hospodářství

- Státní řízení průmyslové výroby a oběhu zboží
- Centrální regulace zemědělské výroby
- Státní řízení cen a mezd
- Rozmísťování pracovních sil, nucené práce
- Přídělový systém

9. Trh práce ČR

9.3 Období CPE

- ▶ Po WWII bylo odsunuto 3 mil. Němců z ČSR -> nedostatek pracovních sil během první dvouletky
- ▶ Založena RVHP
- ▶ Trh práce byl silně deformován zásahy plánovacího centra, strohou administrativou a centralizovanou mzdovou politikou
- ▶ Zaměstnávání pracovníků bylo určováno plánovacím centrem
- ▶ Byly likvidovány drobné živnosti => Nedostatečná nabídka služeb vedla k „melouchaření“
- ▶ Docházelo k dequalifikaci pracovní síly
- ▶ Mezera mezi poptávkou obyvatelstva a nabídkou => podlomená stabilita měny
- ▶ Jedním z principů vyplácení mezd byla snaha o mzdovou nivelizaci na základě ideologického pohledu na pracovní sílu ve smyslu „stejnosti žaludků“.
 - Hlavním faktorem ovlivňujícím výši mezd byla příslušnost do daného průmyslového segmentu NH a demografické rysy
- ▶ Přesun pracovníků ze sekundárního na primární trh => přezaměstnanost v průmyslu a stavebnictví
- ▶ Nezaměstnanost byla v centrálně plánovaných ekonomikách oficiálně nulová, existovala však pouze statisticky.

9. Trh práce ČR

9.3 Období CPE

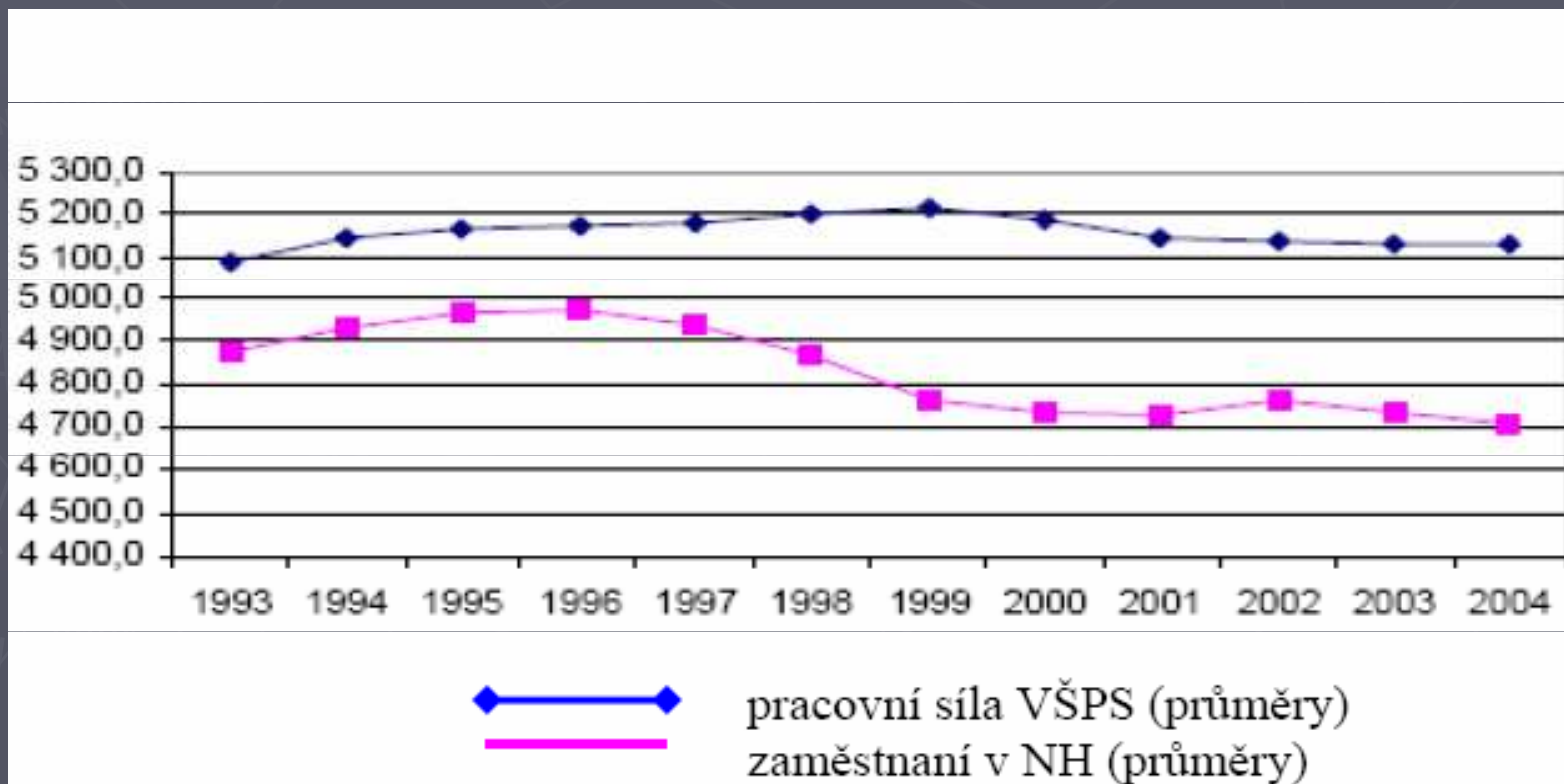
- ▶ Opatření sociální politiky mezi lety 1948 - 1989
 - Zkrácení pracovní doby
 - Bytová výstavba
 - Propopulační opatření

9. Trh práce ČR

9.4 Nabídka práce

- ▶ Nabídku práce tvoří především ekonomicky aktivní obyvatelstvo daného státu, dále pak pracovní síla ze zahraničí

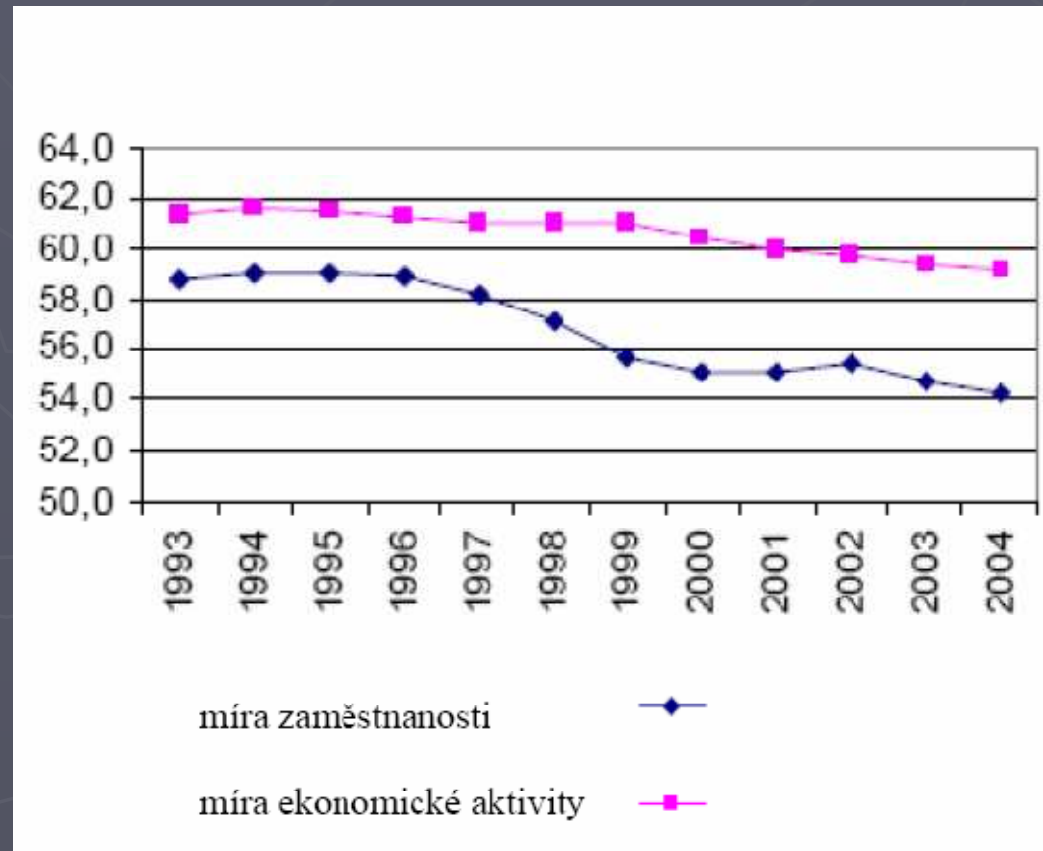
Pracovní síla a zaměstnaní v národním hospodářství (v tis.)

9. Trh práce ČR

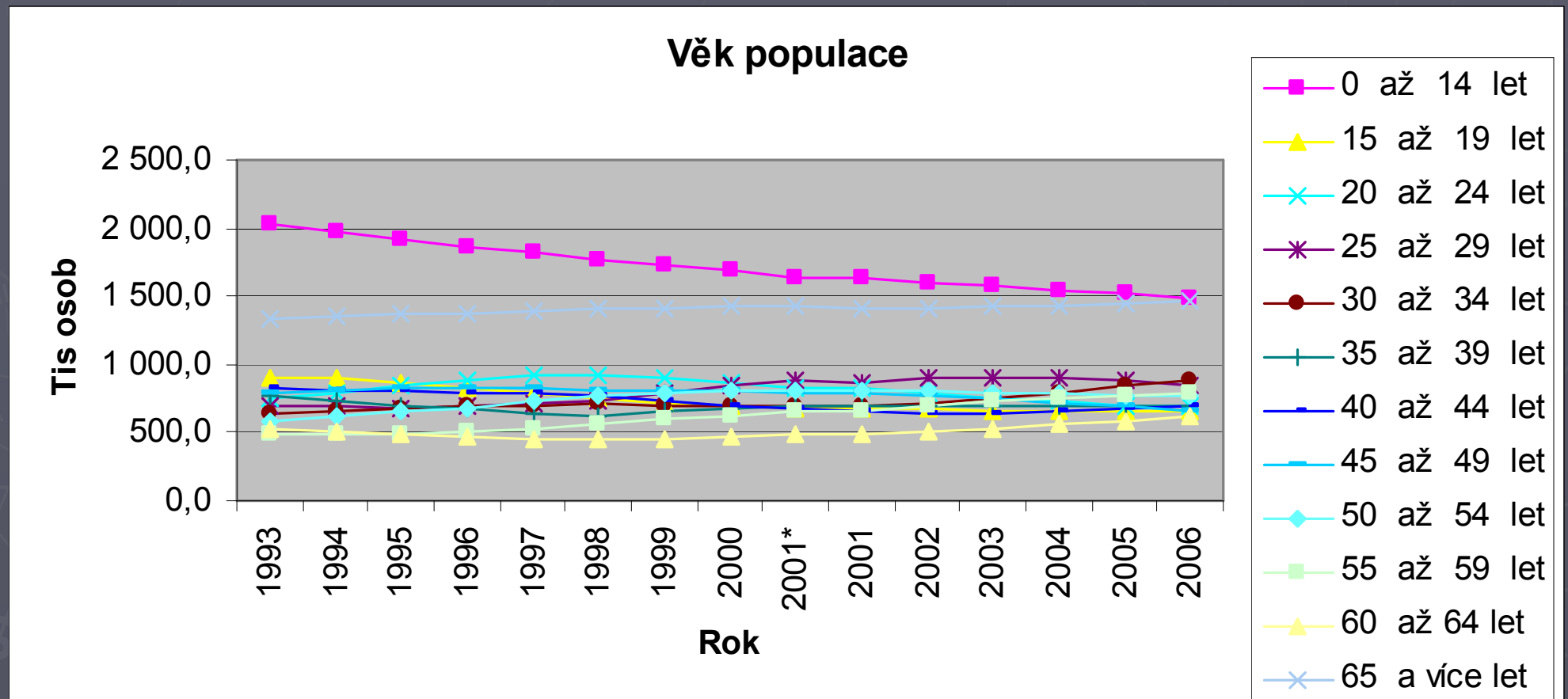
9.4 Nabídka práce

Míra ekonomické aktivity a míra zaměstnanosti obyvatel ČR 15+ (v %)

9. Trh práce ČR

9.4 Nabídka práce

9. Trh práce ČR

9.4 Nabídka práce

Vzdělanostní struktura

Vývoj struktury zaměstnaných podle dosaženého vzdělání v letech. 1991–2002 (v %)

	1991	1996	1998	2000	2002
základní a bez vzdělání	14,7	10,6	9,5	8,7	7,3
střední bez maturity	46,3	46,0	45,6	42,5	43,4
střední s maturitou	28,4	32,7	33,9	35,7	36,1
vysokoškolské	10,6	10,7	11,0	13,0	13,2
celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Zdroj: ČSÚ

9. Trh práce ČR

9.4 Nabídka práce

Vzdělanostní struktura

Vývoj vzdělanostní struktury populace ČR (ČSSR) v letech 1980–2002 (absolutní počty v tisících)

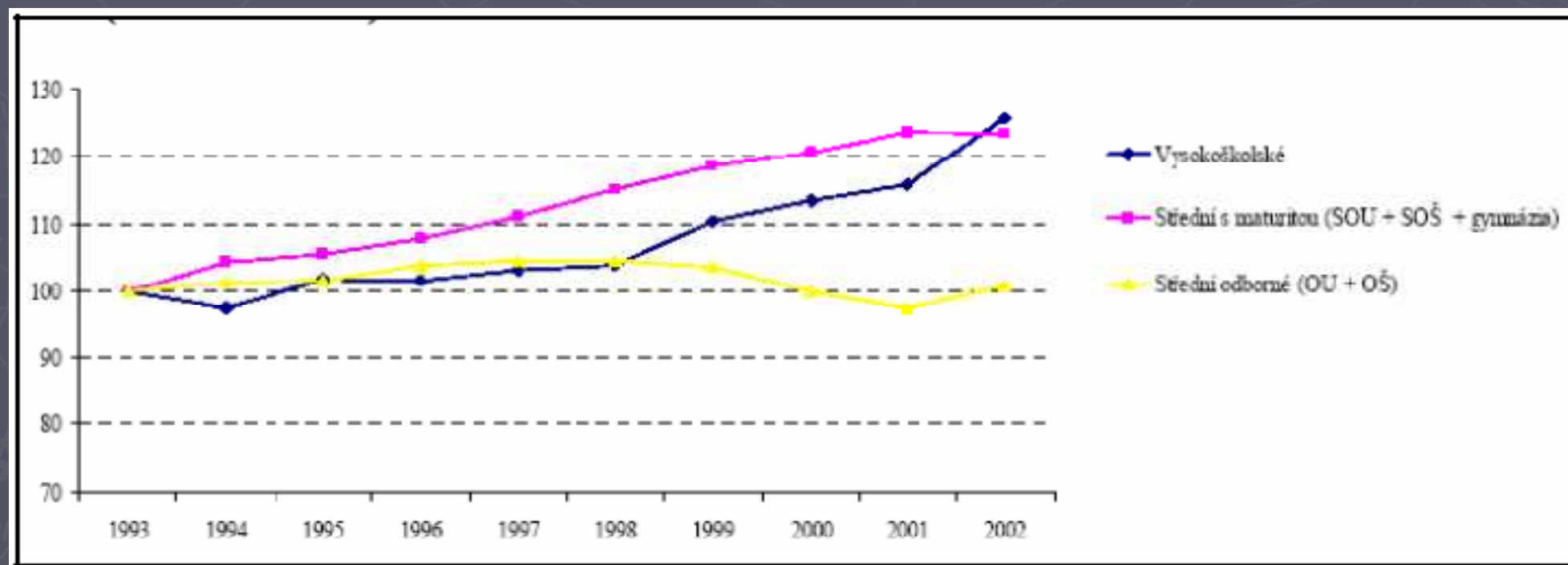
rok	1980		1991		2002		02-91	
		v %		v %		v %		v %
základní	1701,0	31,7	1062,0	19,8	348,7	7,3	-713,3	-67,2
vyučení	1792,5	33,4	2136,8	39,8	1986,6	41,7	-150,2	-7,0
střední odborné	394,3	7,4	198,0	3,7	80,3	1,7	-117,7	-59,5
vyučen s maturitou	*		*		*			
úplné střední odborné	924,5	17,2	1252,2	23,3	1565,6	32,9	313,4	25,0
gymnaziální	180,0	3,4	215,7	4,0	152,3	3,2	-63,4	-29,4
vysokoškolské	371,6	6,9	500,3	9,3	628,9	13,2	128,6	25,7
bez vzdělání	**		**		0,9	0,0		
	*započteno v „ÚSO“ **započteno v „základní“							
úroveň vzdělání (roků)	10,39		10,97		11,63		0,65	5,9

9. Trh práce ČR

9.4 Nabídka práce

Vzdělanostní struktura

Vývoj vzdělanostní struktury populace ČR 15+ v letech 1993–2002 (1993 = 100)

9. Trh práce ČR

9.4 Nabídka práce

Mobilita pracovních sil

Objem vnitřního stěhování v ČR v letech 1991–2004

ukazatel	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
celkem	217 598	212 196	200 474	176 228	172 240	164 454	167 666
rozdíl oproti předchozímu roku:							
absolutně	-17 572	-5 402	-11 722	-24 246	-3 988	-7 786	3 212
v %	-7,5	-2,5	-5,5	-12,1	-2,3	-4,5	2,0
ukazatel	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
celkem	173 973	172 882	173 046	178 404	197 068	187 305	191 468
rozdíl oproti předchozímu roku:							
absolutně	6 307	-1 091	164	5 358	18 664	-9 763	4 163
v %	3,8	-0,6	0,1	3,1	10,5	-5,0	2,2

9. Trh práce ČR

9.4 Nabídka práce

Mobilita pracovních sil

Struktura objemu vnitřního stěhování v ČR podle vzdělání za roky 1991-2004 (podíly v %)

vzdělání	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
základní	24,0	23,9	23,7	24,3	23,3	23,5	22,0
střední	39,4	40,5	40,4	39,6	40,9	39,6	39,5
úplné střední	27,1	26,7	27,0	26,9	27,2	28,1	29,4
vysokoškolské	9,4	8,9	8,9	9,3	8,6	8,8	9,2
celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
vzdělání	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
základní	21,0	21,4	20,9	19,9	20,1	19,5	17,6
střední	38,9	37,4	37,7	38,1	37,5	38,3	37,7
úplné střední	30,2	31,0	31,3	31,2	31,2	31,1	32,4
vysokoškolské	9,9	10,2	10,1	10,7	11,1	11,1	12,2
celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

9. Trh práce ČR

9.4 Nabídka práce

Objem vnitřního stěhování v ČR na 1 000 obyvatel podle věku a vzdělání za roky 1991 a 2001

vzdělání	2001						
	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49
základní	10	35	37	29	22	17	11
střední	44	40	34	24	16	12	10
úplné střední	37	30	36	23	15	12	9
vysokoškolské	x	57	51	31	19	13	10
celkem	15	35	37	25	17	13	10
vzdělání	2001					1991	
	50-54	55-59	60-64	65+	celkem	celkem	
základní	9	7	7	12	13	14	
střední	8	7	6	6	17	23	
úplné střední	8	7	7	6	18	25	
vysokoškolské	9	7	8	7	20	27	
celkem	8	7	7	9	17	21	

9. Trh práce ČR

9.4 Nabídka práce

Mobilita pracovních sil

Struktura objemu vnitřního stěhování v ČR podle důvodu stěhování za roky 1991-2004 (podíly v %)

důvod stěhování	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
změna pracoviště	5,0	5,7	5,3	5,0	4,1	3,8	3,3
přiblížení k prac.	4,3	4,2	4,1	4,0	4,1	3,6	3,4
učení, studium	0,6	0,5	0,6	0,7	1,1	0,9	0,9
zdravotní důvody	4,4	4,8	5,0	5,8	5,9	6,3	5,8
sňatek	11,3	10,6	10,3	10,0	9,8	9,7	9,5
rozvod	2,9	2,9	2,9	3,0	3,1	3,3	3,1
bytové důvody	25,5	24,1	23,7	22,6	23,1	23,9	26,0
následování rodinn.příslušníka	29,8	30,4	30,2	29,1	29,6	28,6	27,6
jiné důvody	16,2	16,9	18,0	19,9	19,9	20,0	20,3
nezjištěno	x	x	x	x	x	x	x
celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
důvod stěhování	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
změna pracoviště	2,9	2,6	2,5	2,6	2,7	2,6	2,5
přiblížení k prac.	3,3	3,5	3,3	3,6	3,5	3,3	3,1
učení, studium	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,7
zdravotní důvody	5,6	5,6	4,9	4,1	3,9	3,6	4,9
sňatek	8,9	8,6	8,2	7,7	6,9	6,3	8,9
rozvod	3,1	3,0	2,8	2,8	2,7	2,7	2,9
bytové důvody	27,6	27,6	27,6	26,8	28,0	29,2	26,1
následování rodinn. příslušníka	26,2	26,7	26,2	25,5	24,7	24,3	27,4
jiné důvody	21,5	21,7	23,7	26,1	27,0	27,3	21,6
nezjištěno	x	x	x	x	x	x	0,2
celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Zdroj: ČSÚ

9. Trh práce ČR

9.4 Nabídka práce

Mobilita pracovních sil

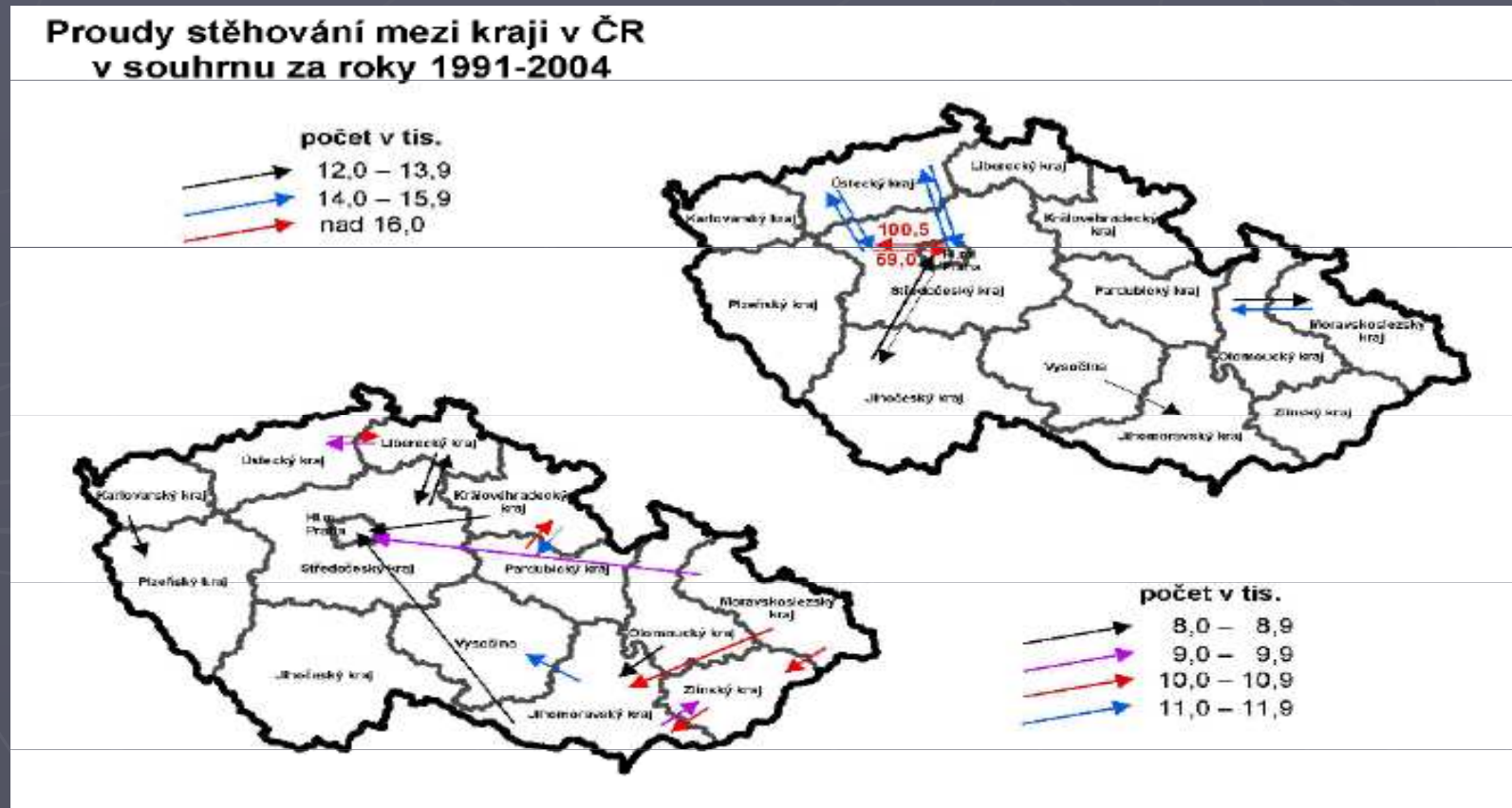
Struktura vnitřního stěhování v ČR podle vzdělání a prostorových typů stěhování v souhrnu za roky 1991-2004 (podíly v %)

stěhování	základní	střední	úplné střední	vysokoškolské
vnitrookresní	50,4	51,4	42,9	25,8
meziokresní	18,3	19,0	19,9	18,9
mezikrajské	31,3	29,6	37,3	55,3
celkem	100,0	100,0	100,0	100,0

9. Trh práce ČR

9.4 Nabídka práce Mobilita pracovních sil

Struktura vnitřního stěhování v ČR podle vzdělání a prostorových typů stěhování v souhrnu za roky 1991-2004 (podíly v %)

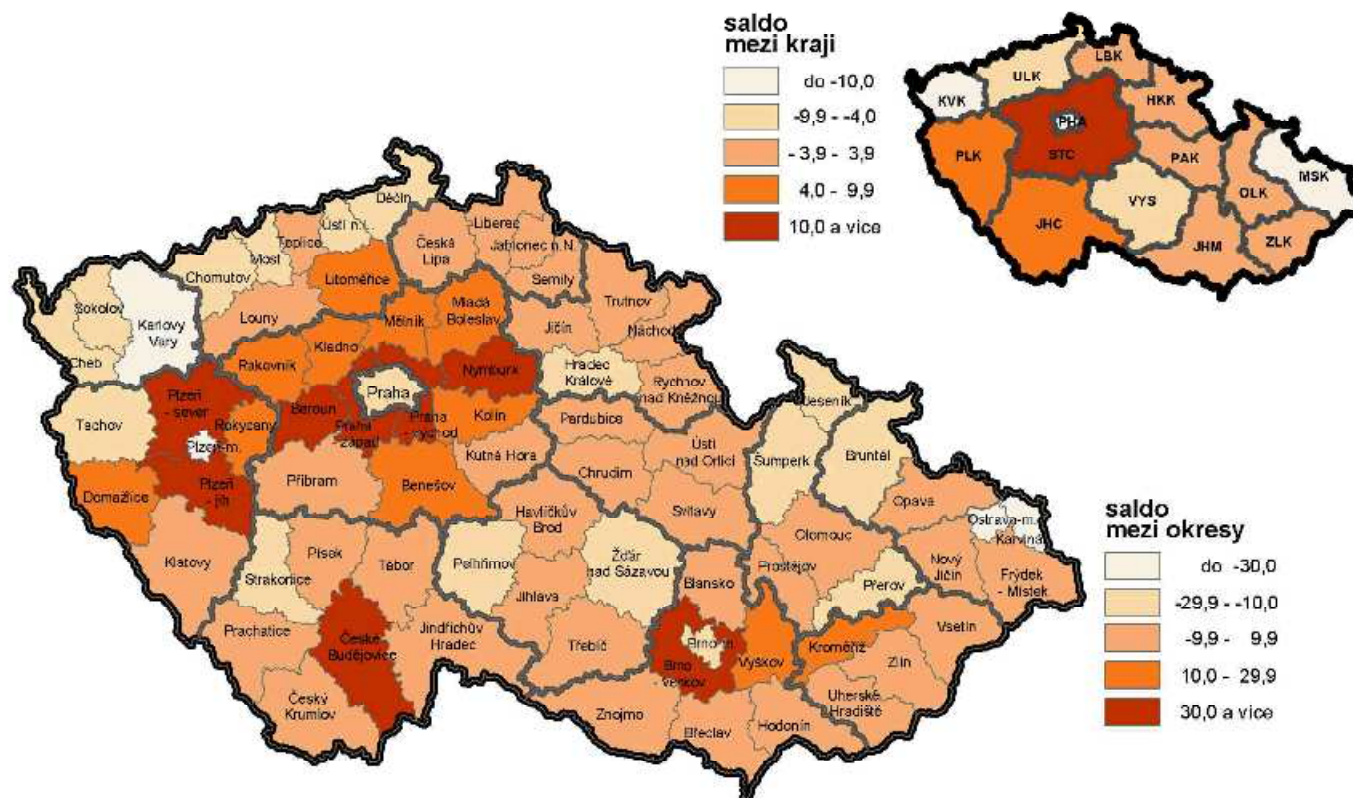

9. Trh práce ČR

9.4 Nabídka práce

Mobilita pracovních sil

Saldo stěhování mezi kraji a mezi okresy v ČR na 1 000 obyvatel
v souhrnu za roky 1991-2004

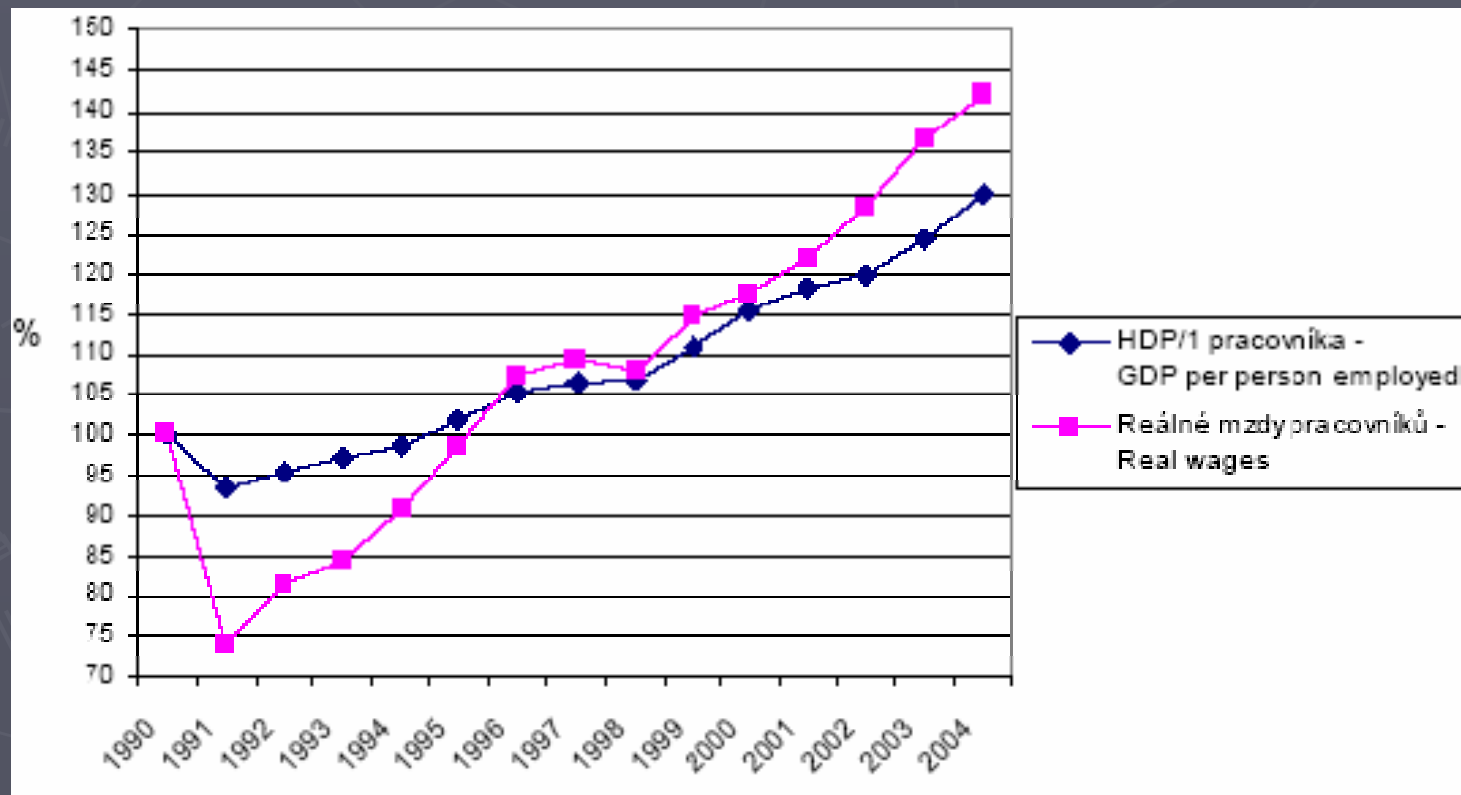

9. Trh práce ČR

9.5 Poptávka po práci

Produktivita práce a reálné mzdy

Vývoj produktivity práce a reálných mezd pracovníků v ČR (1990 = 100)

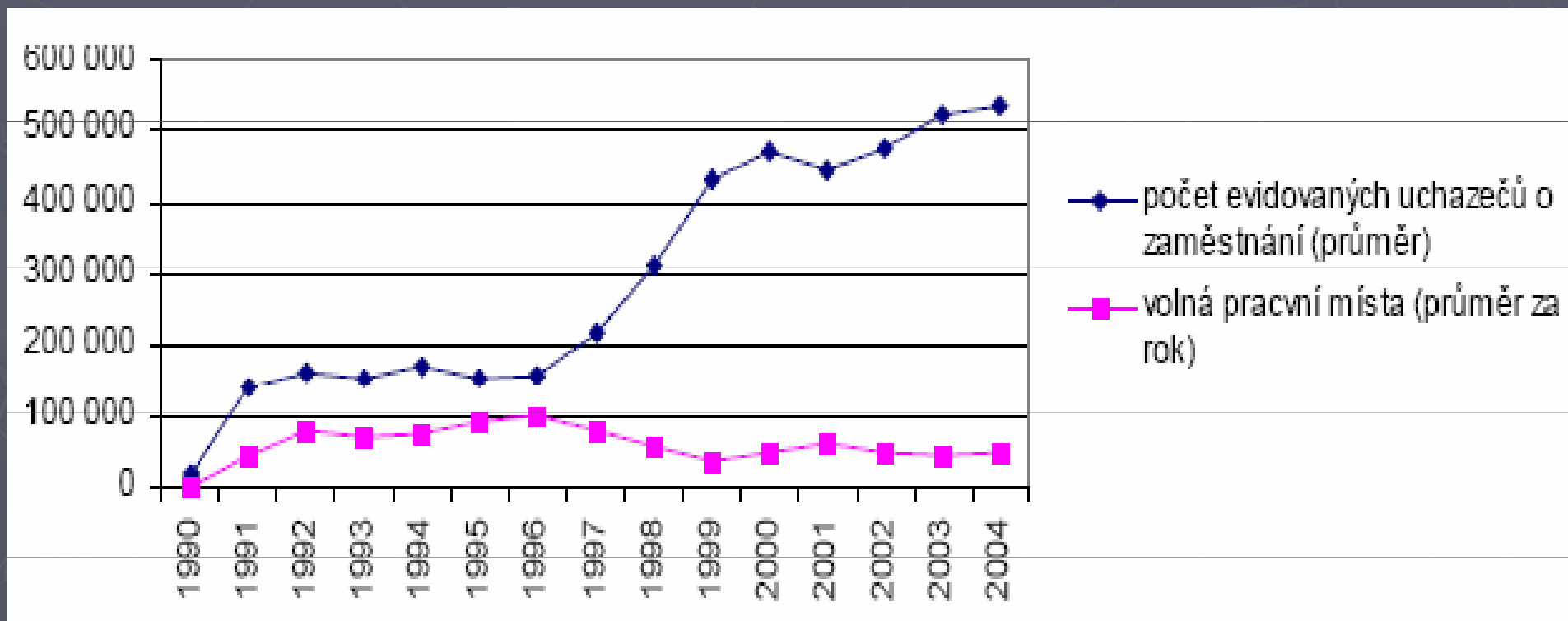

Zdroj: ČSÚ

9. Trh práce ČR

9.5 Poptávka po práci

Registrovaná nezaměstnanost a volná pracovní místa v ČR

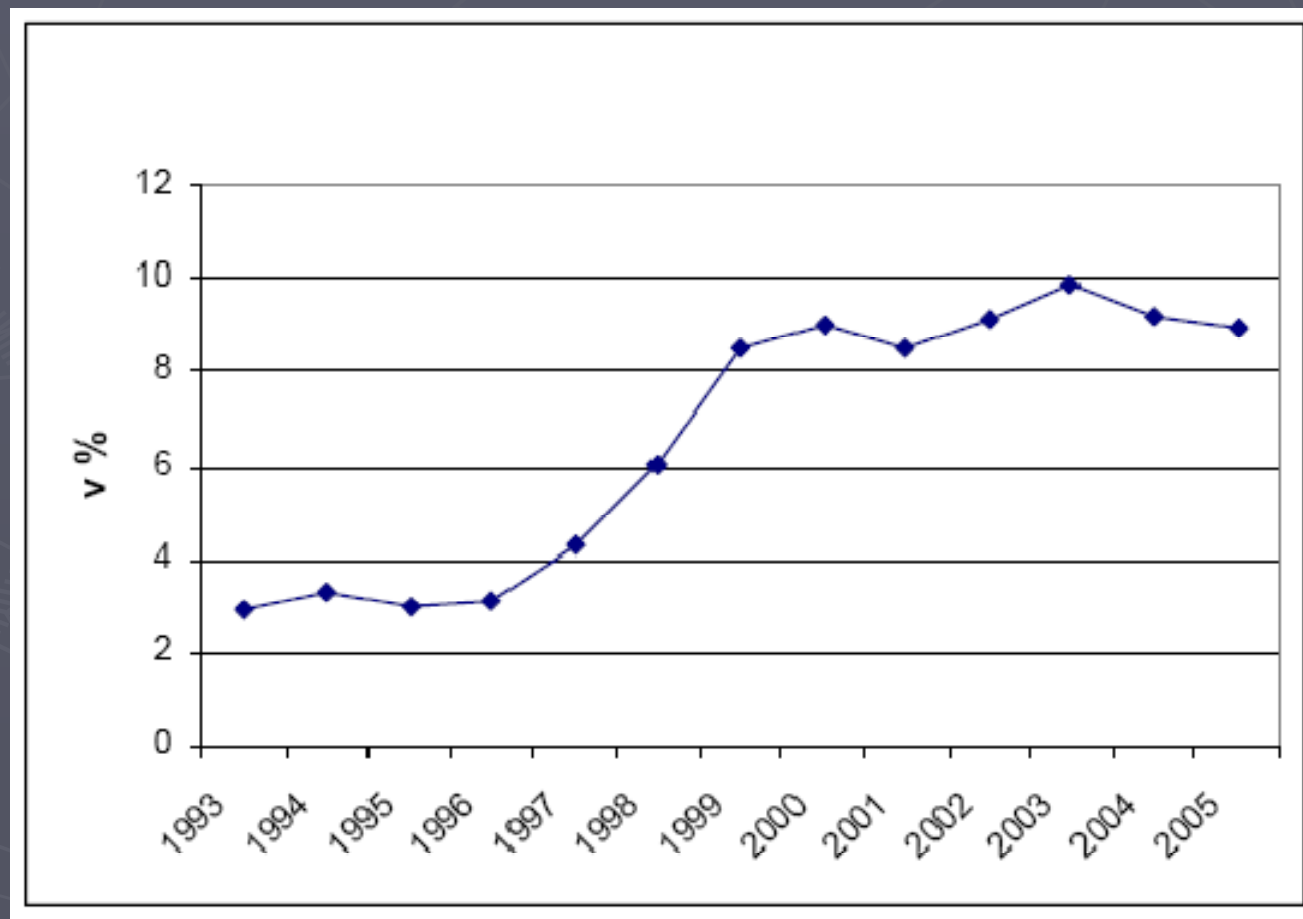

Zdroj: ČSÚ

9. Trh práce ČR

9.5 Poptávka po práci

Míra registrované nezaměstnanosti v ČR

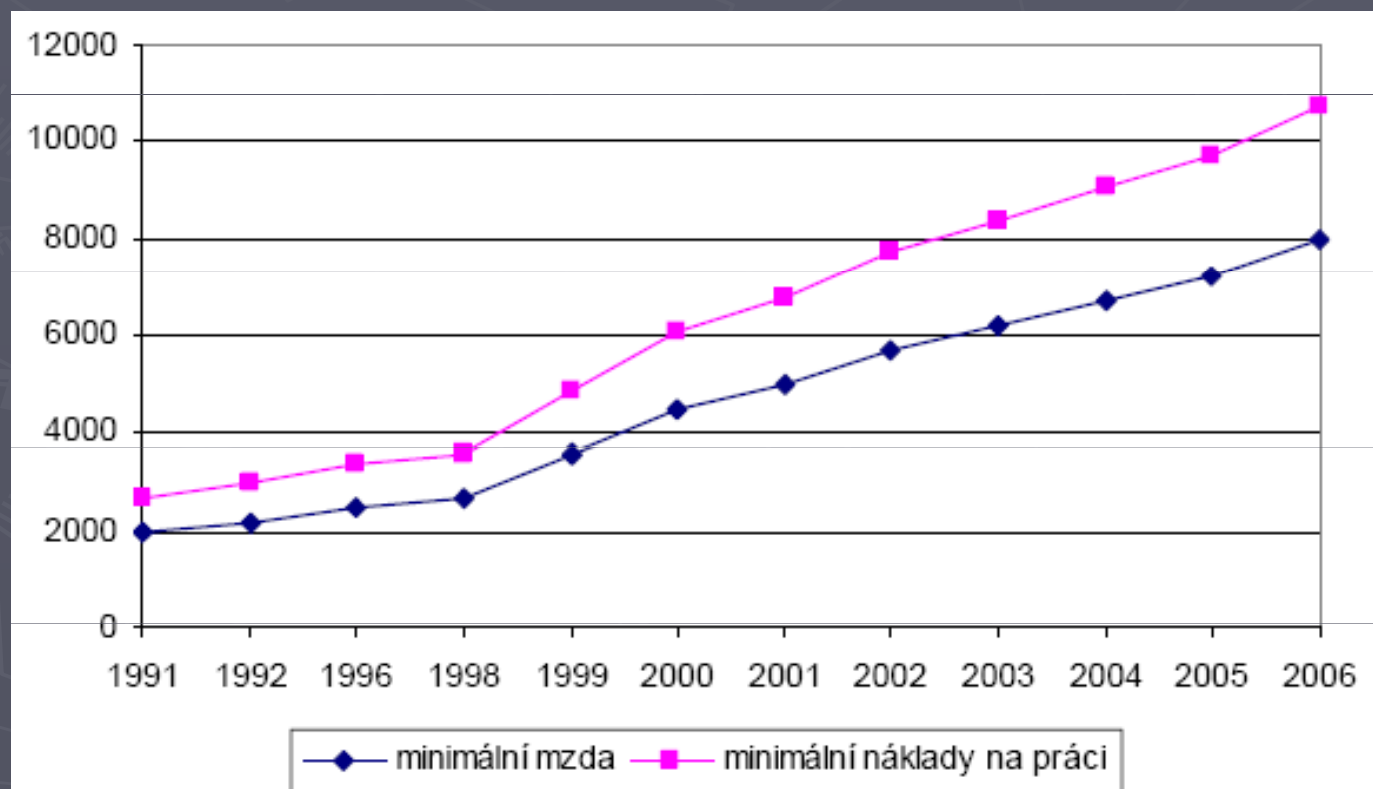
Zdroj: ČSÚ

9. Trh práce ČR

9.5 Poptávka po práci

Ostatní faktory působící na poptávku po práci

Minimální mzda a minimální náklady na práci v ČR v Kč

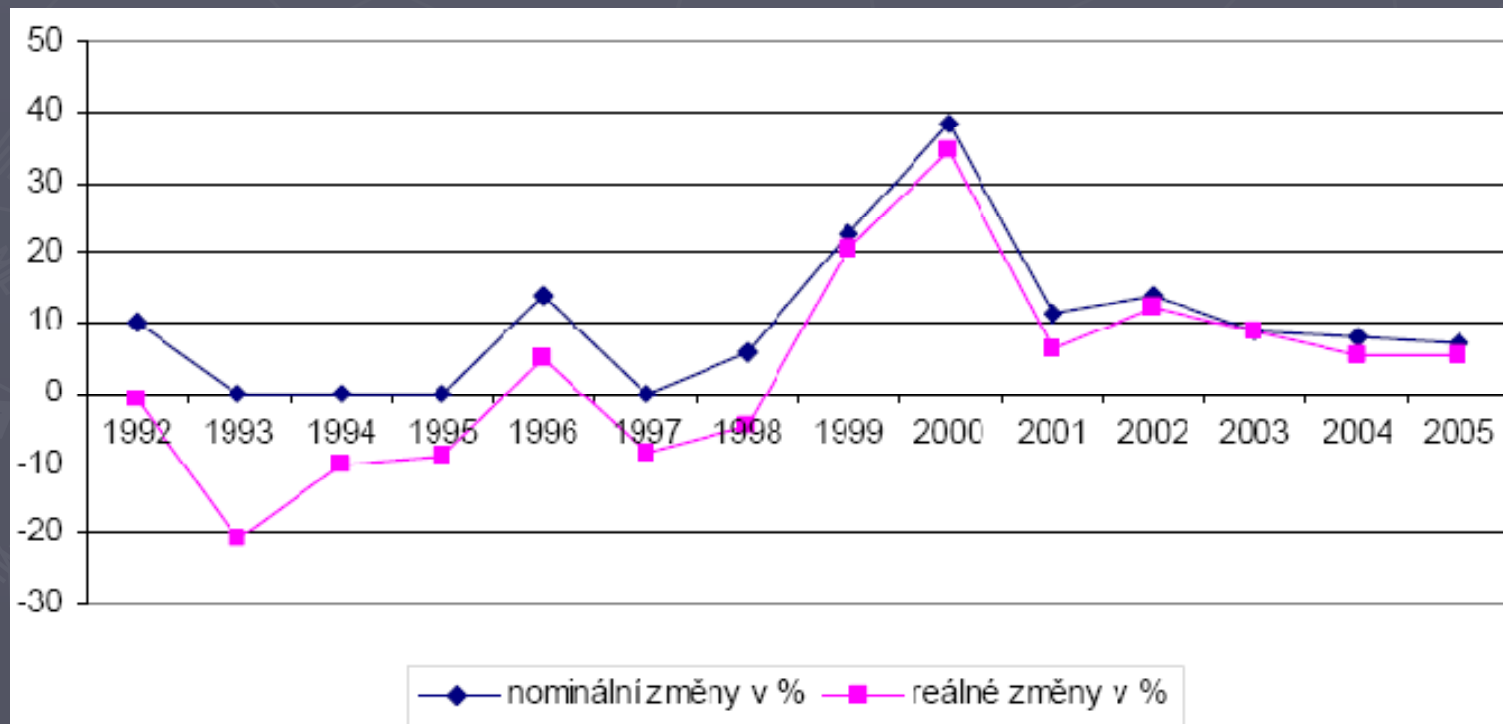
Zdroj: ČSÚ

9. Trh práce ČR

9.5 Poptávka po práci

Ostatní faktory působící na poptávku po práci

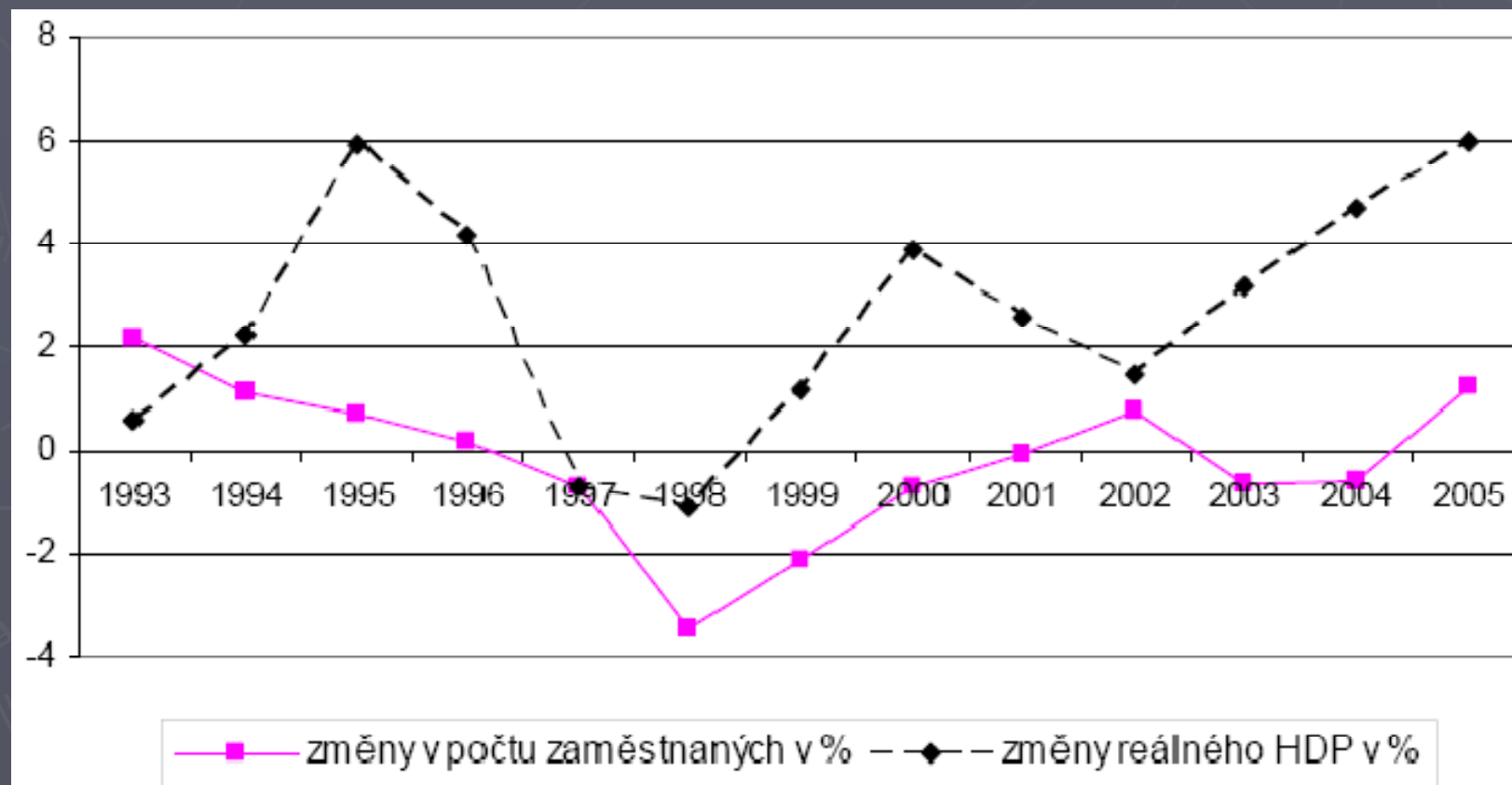
Procentní změny minimální mzdy v ČR v letech 1992-2005

9. Trh práce ČR

9.6 Trh práce a hospodářský růst

Vývoj zaměstnanosti a reálného HDP v ČR v letech 1993–2005

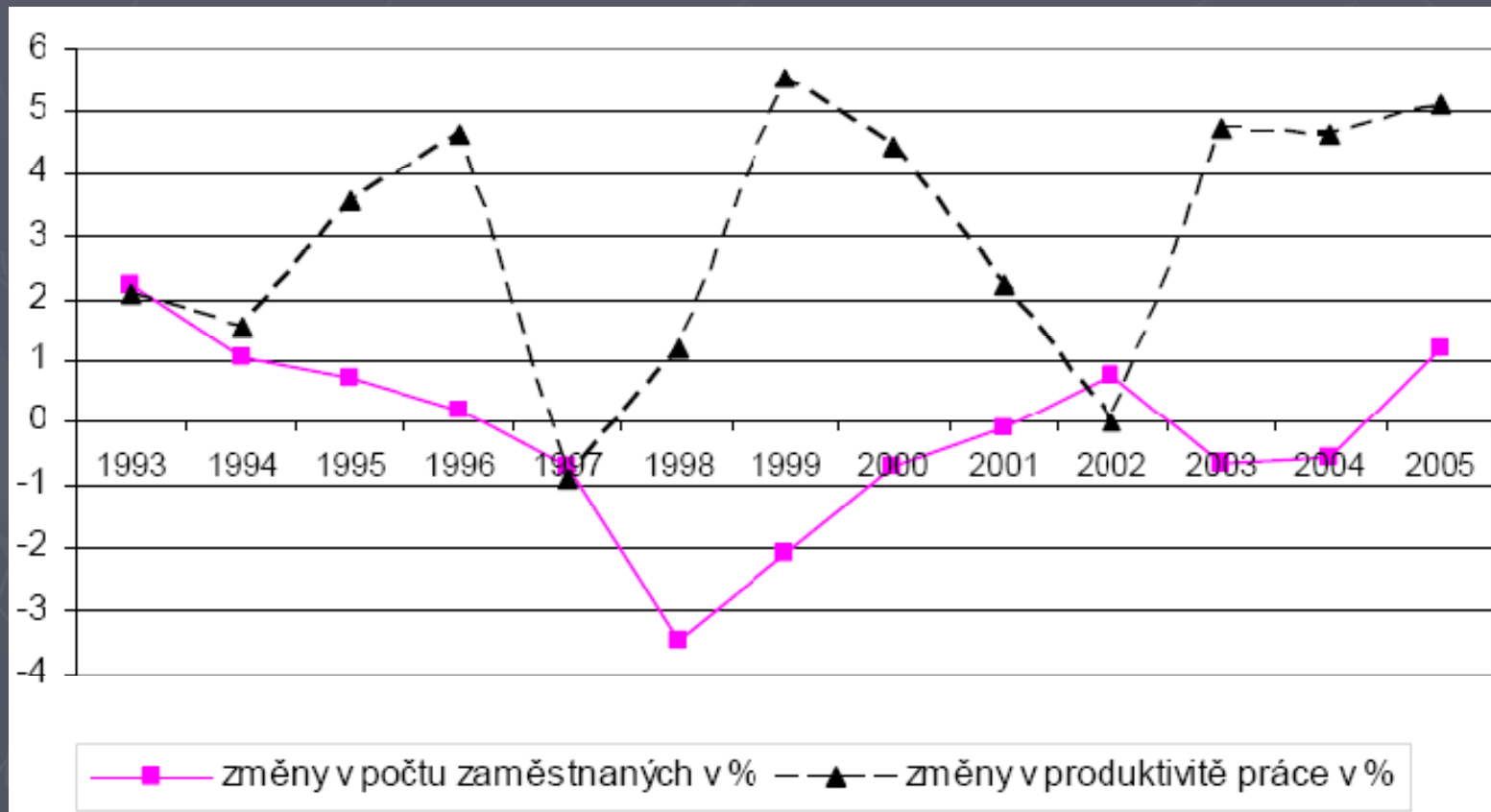

Zdroj: ČSÚ, www.finance.cz, Musil (2006)

9. Trh práce ČR

9.6 Trh práce a hospodářský růst

Vývoj zaměstnanosti a produktivity práce v ČR v letech 1993-2005

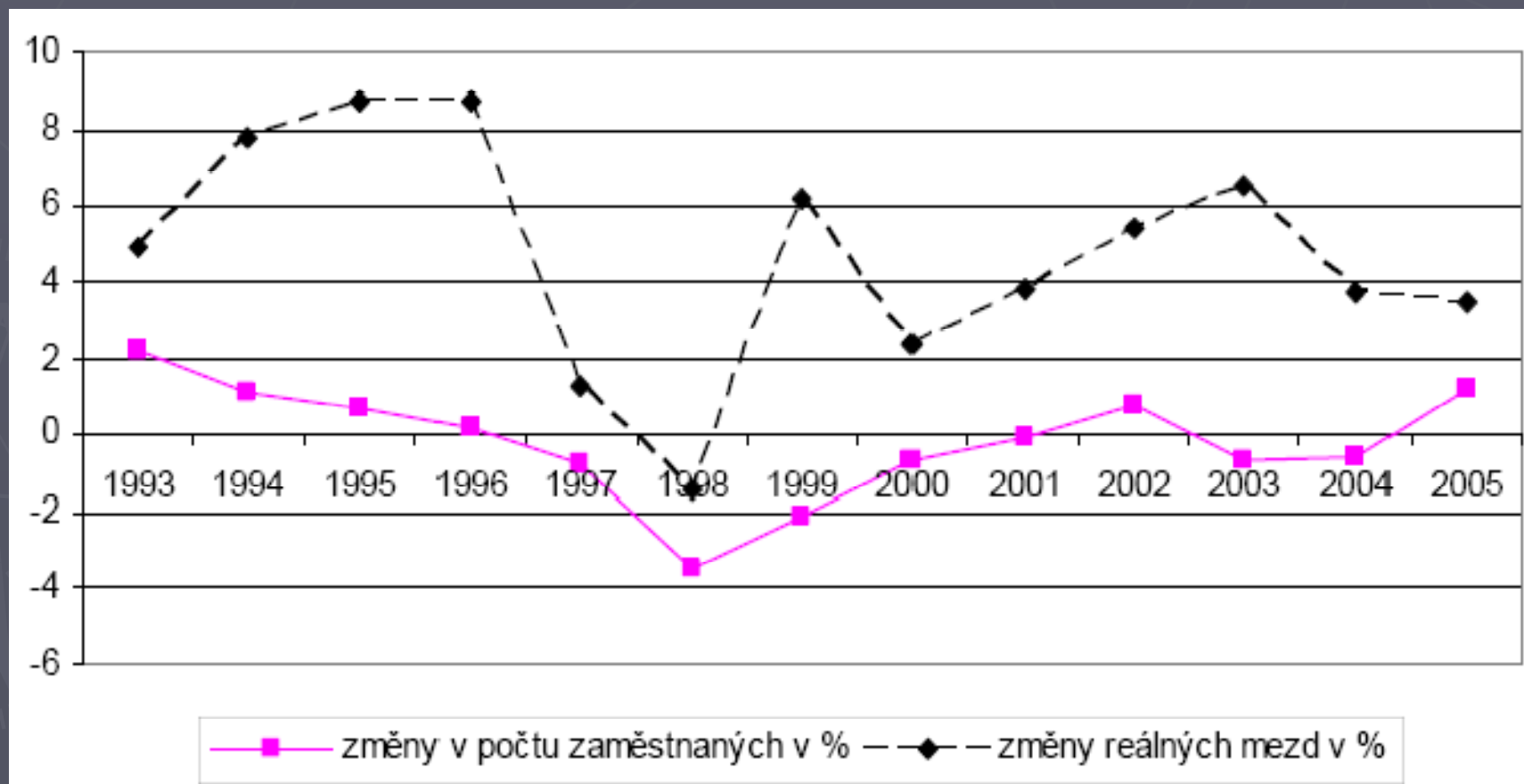

Zdroj: ČSÚ, www.finance.cz, Musil (2006)

9. Trh práce ČR

9.6 Trh práce a hospodářský růst

Vývoj zaměstnanosti a reálných mezd v ČR v letech 1993-2005

Zdroj: ČSÚ, www.finance.cz, Musil (2006)